

Gustafs skattkista - Hardy The Unique Salmon Fly Cabinet var en present från prins Wilhelm.

Denna Hardy Perfect, Duplicated Mark II, size 3 3/4" med Auxiliary brake tillhörde Jim van Hauen, Danmark.

Hängivna sportfiskare samlar på sig mängder med fiskeprylar. Det gjorde också Gustaf och Göran Ulfsparré. Ett fantastiskt vatten som Emån drar till sig många dedikerade flugfiskare som av uppskattning lämnade spår i form av fiskeutrustningar.

När Gustaf Ulfsparrés Stiftelse bildades utökades den unika samlingen. Skribenten Pelle Klippinge har botaniserat bland alla rariteter som är en del av den svenska flugfiskehistorien.

TEXT OCH FOTO: PELLE KLIPPINGE

Gustaf märkte gärna sina prylar i rött och blått.

Arvet efter Gustaf och Göran Ulfsparré Del III

PRYLSAMLINGEN

NÄR DESSA RADER skrivs sommaren 2015 kan jag meddela att samlingarna har återförts till Ems herrgård. Gustaf Ulfsparrés Stiftelse (GUS) hyr för ändamålet den norra åflygelns övre plan av Embolaget, där gästande sportfiskare och andra intresserade har chansen att se alla spännande prylar »in situ« där de hör hemma. Visste du förresten att Gustaf Ulfsparré nästan alltid märkte sina fiskeprylar? Antingen med ett blått och ett rött streck av färg eller med eltejp i samma kulörer. Detta gjordes oavsett om det var favorit-spöt, rullen eller flugasken. Pang på bara! Visst, man kan tycka att det är synd att kladda färg direkt på bästa laxrullen eller linda tejp runt läcker splitcane, men så var det. Pylarna skulle kännas igen. Speciellt tejp är ju ett riktigt otyg som har en tendens att lösa upp sig och bli kladdigt som flugklister med åren. Man får därför vara lite försiktig när man plockar bland samlingarnas klenoder.

UNIQUE SALMON FLY CABINET

TACK OCH LOV märkte Gustaf i alla hän-delser aldrig det magnifika flugkabinettet av mahogny som han fick i present av prins Wilhelm. Milda tider vilken prakt-pjäs! Tillverkat av Hardy Brothers under beteckningen The Unique Salmon Fly

Cabinet och, det här är viktigt, med tillhö-rande läderfodral plus originalnyckel. Kabinettet, smakfullt designat med försänkt handtag i mässing, namnplatta och små knoppar i elfenben, inrymmer tio clips-försedda fack med plats för säsongens alla flugor och lite till.

När Göran visade fram kabinettet var han alltid noga med att se till så att någon av museets besökare fick äran att som avslutning stoppa tillbaka det i sitt fodral. Det är nämligen en så perfekt passning att när man släpper kabinettet fritt sjunker det sakta automatiskt under det att man hör luften pressas ur fodralet. Göran myste alltid lika förnöjt åt denna lilla procedur. Nu när jag skriver detta kan jag fortfarande höra hans belåtna skratt.

När det gäller värde är kabinettet den klart skinande diamanten i samlingarna. Extremt sällsynt och eftertraktat. Genom Leif Erixon och Hans-Erik Hörnfeldt har jag bland annat fått veta att Southeby's i London sålde ett 2001 för drygt 7 000 GBP. Vidare vet jag att Neil Freeman's auctions under 2010 sålde ett kabinett som tillhört legenden A H E Wood för 8 200 GBP. Ett försäkringsvärde här ligger således runt hundra tusen kronor. Fantastiskt för en pryl som en gång tillverkats enbart för att förvara sina fiskeflugor i. Det var precis så

Gustaf använde sitt kabinett, inte minst under sina resor till de norska älvarna.

OVANLIG HARDYRULLE

ÄVEN PRINS AXEL från Danmark hade god smak vad gäller lite exklusiva fiskeprylar. Det avslöjar i alla fall den rostfria fällkniv han gav till Gustaf. Den är verkligen gedigen och var säkert dåtidens mest imponerande multitool i dessa sammanhang, försedd med många smarta funktioner. När man tittar närmare på kniven ser man att den är väl använd och att den fått en behaglig patina med åren. Krokskalan på handtaget lämnar heller inget övrigt att önska och mäter allt från Jassids i storlek 18 till fulldressade järn upp till 8/0. Imponerande eller hur?

Rullarna som är placerade i fyra glasmontrar tilldrar sig alltid stort intresse. En sticker ut lite extra, tycker jag. Det är en riktig specialare av Hardys berömda modell Perfect tillverkad under 1930-talet. Just den här rullen är försedd med en specialbyggd rörlig »spakbroms« av mässing som verkar direkt

Rullarna i glasskäpen tilldrar sig alltid stort intresse.

mot spolens kant. En extrabroms helt enkelt, där fiskaren genom att pressa fingret mot spaken kunde lägga på extra kraft. En fullvärdig beskrivning av rullen blir Hardy Perfect, Duplicated Mark II, size 3 3/4" with Auxiliary brake and block leather case. Det sistnämnda är det tillhörande originalfodralet av läder. Rullen har tillhört en av Emåns storfiskare, dansken James »Jim« van Hauen, och är en gåva till GUS från sonen Knud van Hauen. Leif och Hans-Erik menar att värdet här ligger runt tiotusen kronor.

Flugrullar har alltid ett stort intresse och i samlingarna finns också en fyrtums Perfect som tillhört Gustaf, där han grovt ristat in ett stort »U« på vevplattan. En verklig spektakulär rulle är Tycoon Fin Nor Nr 4 av modell »weddingcake«. Benämningen kommer sig av den tärtliknande gaveln som är konstruerad i fem avsatser med minskande diameter. Rullen användes vid de resor som Gustaf och Margareta gjorde tillsammans med prins Wilhelm med flera till Florida. Där landade Gustaf bland annat en hammarhaj på 180 pund 1958. Det hiskliga huvudet från

hagen stoppades för övrigt upp och finns även det representerat i samlingarna.

I övrigt vad gäller laxrullar finns det ett par Farlow av modell Serpent samt en rejält stor Regal av samma märke i storlek 4 1/2 tum. Den senare är till konstruktionen lik en Perfect, väldigt tung och gedigen. Vidare finns det tre rullar som är gjorda av den lokala profilen Bo Mohlin som fiskat Emån i många år. De är inspirerade av de klassiska »amerikanerna« och försedda med S-vev. En är helt svart och av typen anti-reverse med bromsratt på vevsidan. Den ratten har av någon anledning låst sig, men jag ska be Bosse kika på detta.

GUSTAFS FÖRSTA SPÖ

NÅGRA ÅR EFTER att vi fått det mesta av samlingarna på plats i Gula villan överlämnade Görän för övrigt just en Mohlinrulle till mig. Detta gjorde han för att visa sin uppskattning med att ställa allt i ordning. Rullen, ganska sliten från 80-talets början, morrar visserligen högre än en osmord Perfect men jag använder den emellanåt. Jag får dock vara lite försiktig.

Fiskar jag exempelvis Nacken i Emån hinner jag bara dra av någon meter lina innan gråhunden på andra sidan vaknar till liv och börjar skälla för brinnande livet, vilket stör friden längs åkanten.

Det spö som är tillverkat av Jeffery & Co, Plymouth tillhörde Gustafs farbror Carl Johan och var det som Gustaf lärde sig fiska med i unga år. Historiskt så det förslår! Det finns mer läsning om Gustafs äventyr med spöt i boken Emån och det är sannolikt en av de äldsta prylarna i samlingarna. Spöt är tillverkat av greenheart, tvådelat och 11,6 fot långt.

Bland alla spön, de flesta i splitcane, finns det även ett som är riktigt spännande från svenska Arjon och 50-talet. Det har beteckningen Em Special, 12,6 fot, tät-lindat i tre delar och med två toppar. Av namnet framgår att Gustaf hade ett finger med i spelet vad det gällde designen. Spöt är främst lämpat för fiske med mindre flugor. Ett drömspö på den försiktiga höstöringen!

Ett spö som Görän gärna använde var ett 13 fots Hardy Gold Medal som alltid hängde klart för aktion. Det och

Baksidan på Bellanders berömda målning där han har noterat inte bara vilka färger han använt utan också att rödingen, en hanfisk, fångades den 13 augusti 1930 och vägde 1,3 kilo..

Anders Eklöv överlämnar Bellanders röding och annat till Görän utanför Gula villan 2007.

Färnströms journal och Bellanders rödingmålning – ett unikt stycke svensk flugfiskehistoria

några andra spön med tillhörande rullar och annat finns hos Göräns tre barn och tillhör inte samlingarna. Det finns dock några andra Hardyspön såväl i cane som i glasfiber. Vidare finns det några Pezon et Michel laxspön, bland annat en smäcker 10,6 fotare med beteckningen Parabolic Saumon. Dessa spön var gåvor från Charles Ritz.

En raritet som lätt försvinner i mängden av vackert lackerade canespön är ett ABU Record laxspö i stål. Jo, du läste faktiskt rätt. Det är tillverkat av stål och grönlackerat. Spöt är drygt 13 fot där mellandelen kan bytas ut och förvandla det till ett 8 fots spinnspö. Enligt uppgift är det från senare delen av 40-talet och spöt är verkligen avancerat med riktigt bra precision i holkarna. Mint condition med alla tillbehör och för en samlare en riktig ryssare.

Konstnären Rolf Smedman, som för övrigt var med att starta GUS, har sitt första havsöringspö i samlingarna. Det är en 10 fota-

re från Davenport & Fordham med beteckningen Shooting Star. Spöt skänktes tillsammans med Rolfs väl använda och karaktäristiska Deerstalker, av hustrun Maj Britt och sonen Dan. Ibland händer det att GUS får liknande donationer, vilket alltid är trevligt. De senaste objekten kom från danskarna Frands Haldberg och Henning Andersen.

FÄRNSTRÖM OCH BELLANDER

EN STÖRRE DONATION INFÖLL 2007 NÄR DÅVARANDE SVERIGES Flugfiskares Förening (SFF) lämnade över prylar som samlats av Lars Edstrand. Nämnde Edstrand skänkte detta till den auktion som GUS genomförde för Emån på flugfiskemässan i Västerås 2000. Vi var då tio medlemmar i SFF som snabbt gick ihop om detta och skramlade ihop 10 000 kronor som blev köpesumman. Pylarna omfattade viktig memorabilia som tillhört Nils Färnström. Det var en fiskejournal från

Storån 1959, boken Öring med exlibris Färnström samt en tuschteckning föreställande Färnström med drömröringar av konstnären Erik Hermansson. I tillägg till detta skänkte Edstrand en oljemålning av Bengt Bellander föreställande en hoppande röding. Här finns minst sagt ett unikt stycke svensk flugfiskehistorik samlad.

Om vi börjar med Färnströms journal, vackert inbunden i läderband med guldtext och på 56 sidor, finns här åtskilliga svartvita foton från Frank Sawyers besök vid Storån. Det är sköna bilder från ett enkelt campingliv där Sawyer villigt poserar för fotografen. Det är nu inte bara foton i journalen, utan Färnström har exempelvis även klippt och klistrat in kartor samt några av Sawyers artiklar. Här finns också en rapport på tio sidor från närbelägna Hågådalen där Färnström fiskade återkommande. I slutet finns dessutom ett tillägg på tio sidor från Storån 1975 som är en bildberättelse av fotografen Björn Tång.

Oljemålningen som Bengt Bellander signerade 1934 och som var tidningen

Skinnmontaget av fru Inger Illum-Bergs havsöringshona på 10,8 kilo som hon fångade den 4 augusti 1937.

En stolt Inger Illum-Berg poserar med sin rekordöring tillsammans med Gustaf Ulfsparré.

Sportfiskarens omslag året efter är en härlig blågul symbol. Inte minst över det vilda Jämtland utan också över flugfiskets historik i Bodsjön. En Parmachene Belle sitter i rödingens mungipa och man ser att rubriken, Sportfiskaren, blivit slarvigt övermålad i tavlans övre del. Den texten lyser nämligen igenom lite grand. Tavlans baksida ger hela proveniensens. Här har Bellander noterat inte bara vilka färger han använt utan också att rödingen, en hanfisk, fångades den 13 augusti 1930 och vägde 1,3 kilo. Målningen gavs till Albert Höckenström 1935 och kom enligt hans önskemål att tillhöra dåvarande Sportfiskareförbundet, som ett minne av Bellander och över Höckenströms arbete för tidningen Sportfiskaren. Edstrand köpte målningen av Färnström 1982.

Vidare finns den gamla trälje som en gång tillhörde Gustaf Ulfsparré väl bevarad. Bladet är rostigt och skaffet liksom de bägge trähandtagen är slitna. Med den här lien, plus en del andra redskap, vårdade Gustaf sin å med kärlek. Han drog på sig de specialgjorda vadarna modell »Ulfsparré« från Trelleborg, slog vass och rensade lekbottnar när andan föll på. Visst, den är kanske långt ifrån lika intressant som de mer renodlade fiskeprylarna men icke desto mindre en viktig symbol för GUS och fiskevården.

FRÅN FLORIDA TILL EMÅN

DET SKRÄCKINJAGANDE HUVUDET från hammarhagen jag nämnde tidigare vinner inga skönhetspris direkt bland montagen och känns malplacerat i samlingarna. Det finns ytterligare några avbildningar i naturlig storlek som inte heller skulle vinna

några priser. Det är framför allt två laxar i lekdräkt jag tänker på. Vi glömmar därför dessa helt enkelt och tittar i stället på det skinnmontage av Inger Illum-Bergs havsöringshona på 10,8 kilo som hon fångade den 4 augusti 1937. Hon landade den i Barrett pool på en Supper Fly och havsöringen gällde då för såväl svenskt som danskt rekord på fluga enligt Göran. Illum-Berg var dansk och gift med zoologen Bengt Berg. Betänker man att montaget snart är 80 år har det klarat sig fint. Visst har skallen av någon anledning mörknat, men formen, öringens prickar och fenor, är väl bevarad.

Skinnmontage är ovanliga varför det

i stället är målade avgjutningar som pryder väggarna. Här finns förstås världsrekordsöringen på 15,3 kilo, faktiskt med den originalfluga som lurade bjässen tejpad på ramens kant. Det finns ytterligare några montage och de är minst sagt otympliga att hänga, då de är dryga metern långa av gips eller plast. Bland de stiligare i mitt tycke är ett par utskurna träfiskar utan märkning. De är tillverkade av firman Forrest of Kelso i början av 1900-talet, enligt experten Ronald S. Swanson. Enligt den teori som Göran framförde angående dessa var de en gåva till Gustaf som de första engelsmännen, Barrett och Newton, hade med sig.